

Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE) je za analizo, kako lahko ukrepi za enakost spolov prispevajo h gospodarski rasti v EU, preučil vpliv zmanjšanja razlik med spoloma na področjih, pomembnih z makroekonomskega vidika, in sicer v znanosti, tehnologiji, inženirstvu in matematiki (v nadaljnjem besedilu: STEM) z vidika izobraževanja, trga dela in plačila. Poleg tega je preučil demografske spremembe po tem, ko se bodo te razlike med spoloma zmanjšale.

Študija o gospodarskih koristih enakosti spolov je prva tovrstna študija, ki za ocenjevanje najrazličnejših makroekonomskih koristi enakosti spolov na ravni EU uporablja zanesljiv ekonometrični model.

Splošni rezultati kažejo, da bi se z večjo enakostjo spolov:

- precej povečalo število delovnih mest, od česar bi imeli koristi ženske in tudi moški,
- do leta 2050 ustvarilo do 10,5 milijona dodatnih delovnih mest, od katerih bi številna zasedle ženske,
- dosegel velik učinek na povečanje BDP na prebivalca, ki bi s časom še naraščal,
- do leta 2050 za do približno 10 % povečal BDP na prebivalca v EU.

Izboljšanje enakosti spolov zagotavlja gospodarsko rast

Študija prinaša trden dokaz o močnih, pozitivnih in naraščajočih koristih enakosti spolov za gospodarski razvoj. Pozitivne vplive lahko večinoma pripisemo obravnavanju nekaterih strukturnih pomanjkljivosti gospodarstva EU, opredeljenih v strategiji Evropa 2020, in sicer da se bo z izboljšanjem enakosti olajšalo iskanje odgovorov na vprašanja zaposlovanja, produktivnosti in staranja prebivalstva.

Študija potrjuje, da enakost spolov na enem področju, npr. izobraževanju, učinkuje tudi na druga področja, npr. zaposlovanje. Ti učinki bi lahko pripomogli tudi k boljši izobrazbi žensk (večja zastopanost žensk, ki študirajo na področjih STEM) in večji stopnji delovne aktivnosti žensk ter zvišanju njihovih plač. S celostno obravnavo različnih vidikov razlik med spoloma bi zato verjetno dosegli več pozitivnih učinkov, kot če bi jih obravnavali posebej.

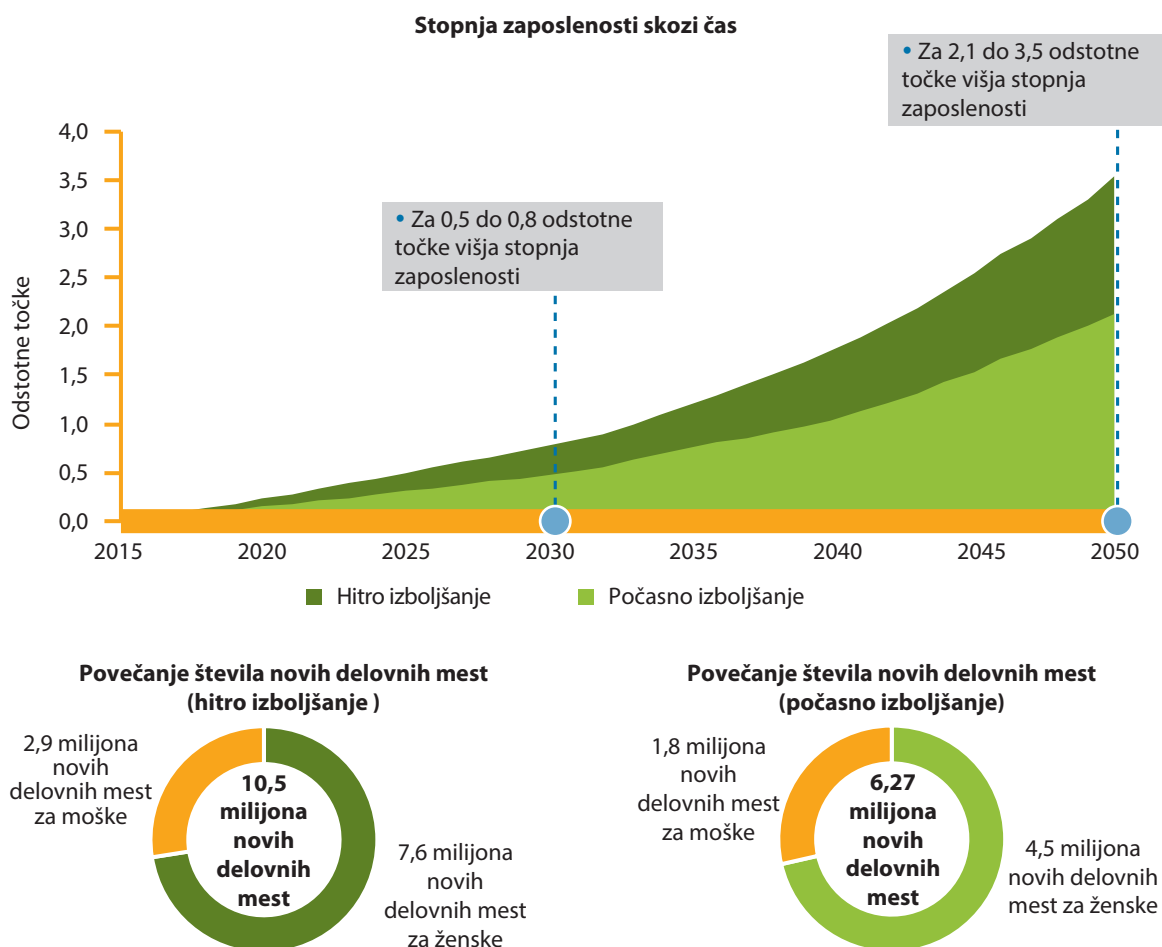
Večja enakost spolov bi omogočila veliko povečanje števila delovnih mest, kar bi koristilo ženskam in tudi moškim.

Višje stopnje zaposlenosti in več delovnih mest

Če se bo do leta 2050 enakost spolov bistveno izboljšala, bo stopnja zaposlenosti v EU skoraj 80-odstotna, medtem ko bo brez teh izboljšav 76-odstotna. Študija odkriva, da bo že do leta 2030 stopnja zaposlenosti v EU dosegla 72,6 %. Rezultati kažejo, da bi do leta 2050 izboljšanje enakosti spolov z odpravljanjem spolne segregacije pri odločitvah glede izobraževanja in s povečanjem zastopanosti žensk na področjih STEM omogočilo med 6,3 in 10,5 milijona novih delovnih mest. Ženske bi zasedle približno 70 % teh delovnih mest. To pomeni, da bi se zaposlenost v EU povečala za število delovnih mest srednje velike evropske države, kot je Nizozemska, dodatna delovna mesta pa bi prispevala k zmanjšanju razlik v stopnji zaposlenosti glede na spol.

Slika 1. Vpliv izboljšanja spolne enakosti na zaposlovanje

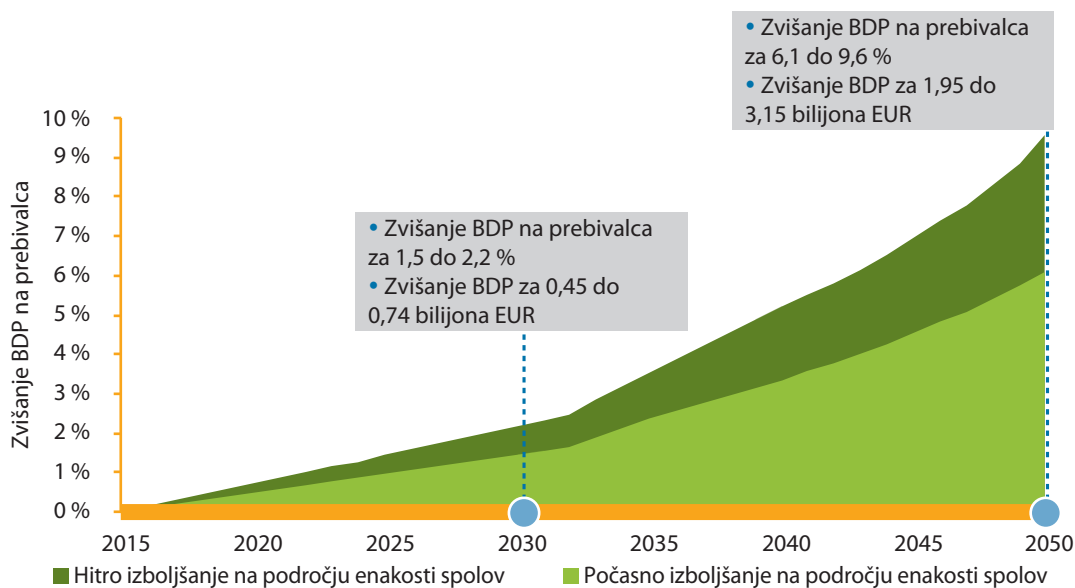
Da bi dosegli te pozitivne vplive, se je treba posvetiti enemu od ključnih vzrokov razlik med spoloma, tj. neneenaki porazdelitvi neplačanih opravil oskrbe in nege med ženskami in moškimi. To se bo spremenilo, če bodo države članice odpravile ovire za udeležbo žensk na trgu dela z ukrepi za:

- boljše usklajevanje poklicnega in družinskega življenja,
- boljši dostop do kakovostnih in cenovno ugodnih ustanov za varstvo otrok,
- družini prijazne in prožne delovne ureditve,
- enakopravnejšo razporeditev prožnih delovnih ureditev med ženskami in moškimi.

Države članice bi si morale prizadevati tudi za odpravo razlik v plačilu glede na spol, saj bi bolje plačana delovna mesta bolj pritegnila ženske na trg dela kot slabše plačana. Poleg tega bi visoke plače ženskam pomagale rešiti se iz revščine ter zmanjšale razlike v pokojnini med ženskami in moškimi (inštitut EIGE, 2016).

Na splošno so dodatna delovna mesta za ženske nadvse pomembna, saj bi prispevala k vključujoči gospodarski rasti z zmanjšanjem revščine, kar je ena prednostnih nalog strategije Evropa 2020. Z najnovejšo študijo inštituta EIGE je bilo ugotovljeno, da revščina zaradi slabših zaposlitvenih možnosti ženske prizadene pogosteje kot moške (EIGE, 2016). Zaposlenost zato zmanjšuje tveganje revščine za ženske.

Slika 2. Vpliv večje enakosti spolov na BDP na prebivalca

Večji BDP

Enakost spolov pozitivno vpliva na BDP, ki ves čas narašča.

BDP na prebivalca se povečuje, kadar se izboljšuje tudi enakost spolov. Rezultati kažejo, da se bo BDP v EU srednjeročno (do leta 2030) povečal do 2 % in dolgoročno (do leta 2050) do 10 %. Morebitno povečanje skupnega BDP na prebivalca do leta 2050 bo torej dosegalo vrednost 1,95 do 3,15 bilijona EUR. Če bo EU ukrepala zdaj in spodbujala ukrepe za enakost spolov ⁽¹⁾ pri na primer izobraževanju, delovni aktivnosti in plačilu na področjih STEM, bo to družbam omogočilo, da izkoristijo vse zmogljivosti žensk. Večja enakost spolov lahko bistveno prispeva k pametni, trajnostni in vključujoči gospodarski rasti, zlasti z dodatnimi delovnimi mesti na področjih STEM, ki jih bodo zasedle ženske.

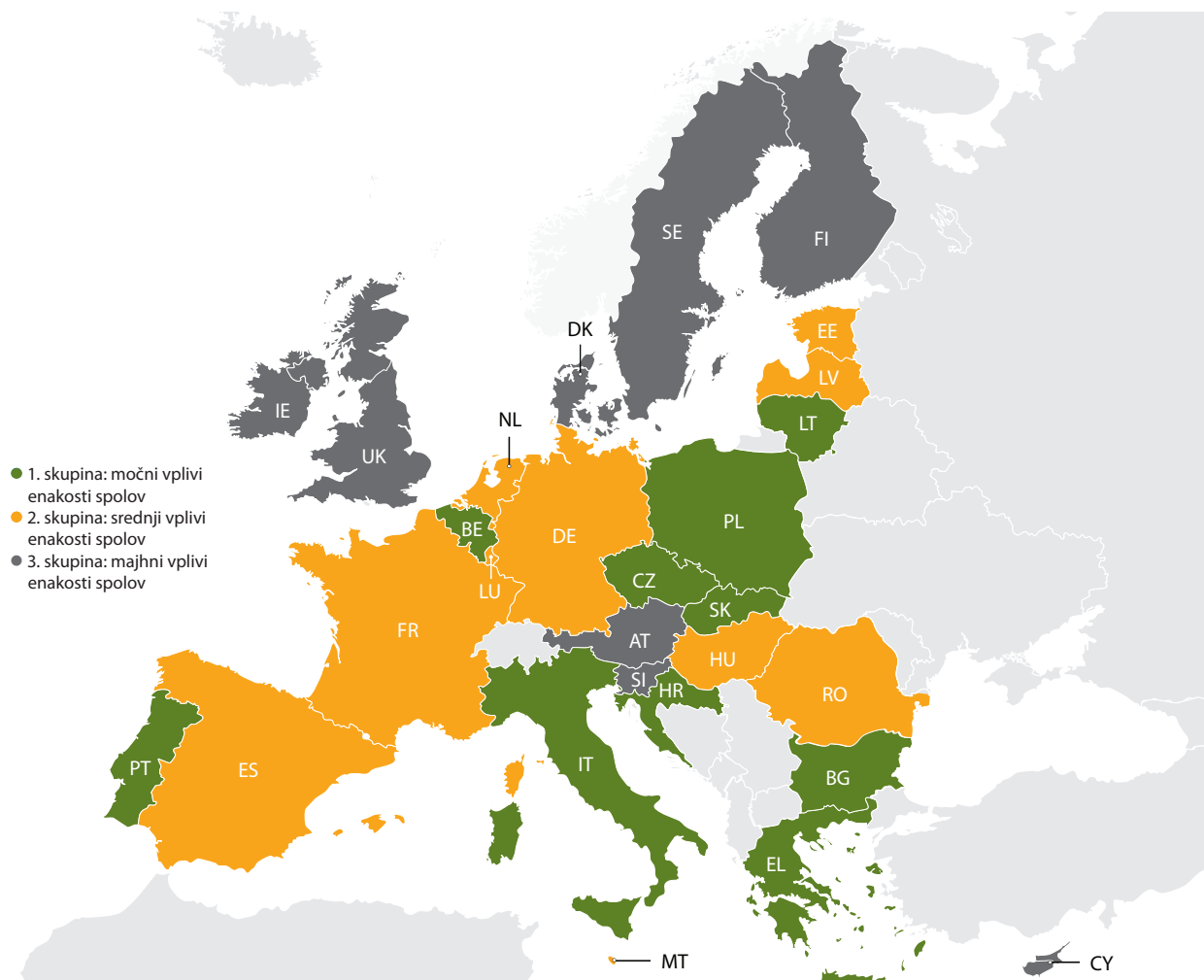
Obraznava izziva starajočega se prebivalstva v EU

Rezultati nedavne raziskave na tem področju kažejo, da večja enakost spolov pri izobraževanju in udeležbi na trgu dela ter boljša delitev neplačanih opravil oskrbe in nege med ženskami in moškimi lahko vodi k višji stopnji rodnosti. Izračuni študije kažejo, da bi se stopnje rodnosti do leta 2030 zvišale za do 8 %. Ob višji stopnji rodnosti se poveča število prebivalstva in s tem dolgoročno tudi delovna sila. V tej študiji so poudarjene dolgoročne koristi takega razvoja. Po ocenah naj bi se do leta 2050 zaradi višje rodnosti število delovnih mest povečalo za 2,5 milijona. Večja zaposlenost je pomembna zlasti z vidika trenutnih demografskih napovedi za EU, ki predvidevajo veliko povečanje števila starejših ljudi, ki niso več aktivni na trgu dela (strategija Evropa 2020).

⁽¹⁾ Ukrepi za enakost spolov, ki bi omogočili, da bo več žensk diplomiralo iz predmetov STEM, kot so odprava spolnih stereotipov pri izobraževanju, ozaveščanje in spodbujanje deklet in žensk k študiju predmetov STEM, ter poklicno usmerjanje z opogumljanjem deklet za študij na področjih, na katerih prevladujejo moški in fantje. Ukrepi za enakost spolov, ki lahko zmanjšajo razlike med spoloma na trgu dela, med drugim vključujejo zagotavljanje storitev otroškega varstva in druge oskrbe, spremembe plačila in drugih pogojev starševskega dopusta, spodbujanje in podpora delu s krajšim delovnim časom ter prožnih delovnih ureditev, zakonske določbe in politike glede enakega plačila in delovnih pogojev, odpravo spolne segregacije v posameznih panogah in poklicih, zmanjšanje števila prekinitvev poklicne poti med ženskami in spodbujanje žensk k zasedbi vodilnih položajev.

Slika 3: Vplivi enakosti spolov: razlike med državami članicami v BDP do leta 2030

Spodbujanje konkurenčnosti

Večja enakost spolov lahko spodbudi dolgoročno konkurenčnost gospodarstva EU.

Ukrepi za večjo enakost spolov lahko vplivajo na večje proizvodne zmogljivosti gospodarstva in nižje cene. Ob takem razvoju bi EU lahko doma proizvedla več blaga in storitev ter postala bolj konkurenčna na mednarodnih trgih. Zato bi se izboljšala trgovinska bilanca, pri čemer bi se do leta 2050 izvoz EU povečal od 1,6 do 2,3 %, uvoz pa zmanjšal od 0,4 do 0,7%. Tako bi se v skladu s cilji strategije Evropa 2020 mednarodna trgovina ohranila kot eno ključnih gibal rasti v EU. Poleg tega bi lahko višje stopnje rasti BDP povzročile dodatna vlaganja zasebnih podjetij, ki se za naložbe odločajo na podlagi pričakovanih

koristi. Rezultati študije kažejo na povečanje naložb v EU do leta 2050.

Države z večjo enakostjo spolov bodo imele več koristi

Ocenjeni vplivi večje enakosti spolov se glede na njeno sedanjo raven med državami članicami zelo razlikujejo. Na splošno so rezultati zelo pozitivni, pri čemer posamezne države dosegajo približno 4-, druge pa tudi več kot 10-odstotno povečanje BDP.

Navadno je vpliv največji v državah, v katerih enakost spolov ni prednostna naloga. Študija kaže, da bi navedene države z uvrstitvijo enakosti spolov na dnevni red političnega ukrepanja veliko pridobile (?).

Države članice z omejenimi ukrepi na področju enakosti spolov z odpravo razlik med spoloma pridobijo največ.

Države, v katerih je še veliko možnosti za izboljšanje enakosti spolov, lahko tako dosežejo bistveno izboljšanje gospodarstva. Po pričakovanjih se bo do leta 2050 zaradi večje enakosti spolov v teh državah BDP v povprečju povečal za približno 12 %. To odkriva, kako obsežno bi lahko bilo izboljšanje na področju enakosti spolov, ki ima po drugi strani tudi velike gospodarske koristi. Države članice, ki so na področju enakosti spolov najuspešnejše, so že dosegle visoke ravni enakosti in zato že uživajo nekatere s tem povezane gospodarske koristi. Vseeno lahko nadaljnje izboljšanje enakosti spolov tudi v teh državah članicah ustvari dodatne gospodarske koristi, ki pogosto dosega približno 4 % BDP.

Enakost spolov v EU: najnovejši razvoj politike

Enakost spolov je že dolgo politična zaveza Evropske unije. Pred šestdesetimi leti je načelo enakega plačila za enako delo postalo del Rimske pogodbe, enakost žensk in moških pa ena izmed temeljnih vrednot Evropske unije. Še danes je cilj politik EU, ki obravnavajo razlike med spoloma na trgu dela, povečati udeležbo žensk na trgu, čim bolj zmanjšati razliko v plačilu med spoloma ter moškimi in ženskam olajšati usklajevanje poklicnega, zasebnega in družinskega življenja.

Večja enakost spolov: pet prednostnih področij EU

1. Spodbujati udeležbo žensk na trgu dela in enako gospodarsko neodvisnost med spoloma.
2. Zmanjšati razlike v plačilu, dohodkih in pokojninah med spoloma ter se tako boriti proti revščini žensk.
3. Spodbujati enakost žensk in moških pri odločanju.
4. Boriti se proti nasilju na podlagi spola in varovati žrtve ter jim pomagati.
5. Spodbujati enakost spolov in pravic žensk po svetu (Evropska komisija, 2015b).

Veljavni politični okvir, ki ureja enakost spolov, temelji na dokumentu z naslovom „Strateško sodelovanje za enakost spolov 2016–2019“, ki je bil objavljen kot nadaljevanje strategije Komisije za enakost žensk in moških (2010–2015). Cilji strateškega sodelovanja se osredotočajo na pet prednostnih področij z namenom vključiti vidik enakosti spolov v politike EU in programe financiranja EU. Poleg tega Evropski pakt za enakost spolov (2011–2020) pomeni jasno zavezo za spodbujanje enakosti spolov v EU.

Za doseganje ciljev strategije Evropa 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast je med drugim bistveno vključevanje načela enakosti spolov na glavna področja politike izobraževanja, udeležbe na trgu dela in plačil.

(?) Združevanje držav članic temelji na indeksu enakosti spolov inštituta EIJE.

Evropa 2020: zamujena priložnost?

Evropa 2020: razlike med spoloma na področjih izobraževanja, udeležbe na trgu dela, plačila ter oskrbe in nege

- Ženske so še vedno premalo zastopane na področjih STEM. 75 % študirajočih na teh področjih je moških.
- V povprečju je razlika v stopnji zaposlenosti med spoloma v EU 11,6 % in se povečuje s številom otrok v gospodinjstvu.
- Prevelika zastopanost žensk pri delu s krajšim delovnim časom vpliva na njihovo udeležbo na trgu dela ter tudi na tveganje za revščino ali socialno izključenost (leta 2015 je v povprečju 32,1 % žensk delalo s krajšim delovnim časom, pri moških je ta delež dosegal 8,9 %).
- Stopnja zaposlenosti žensk s krajšim delovnim časom se dviga tudi s številom njihovih otrok. V državah EU-28 je 39 % žensk kot glavni razlog, da ne iščejo zaposlitve, navedlo „nego in oskrbo otrok ali odraslih, nezmožnih za samostojno življenje“, medtem ko je pri moških ta delež dosegal le 4 %.
- V EU ženske v povprečju zaslužijo za 16,1 % manj kot moški, kar pomeni, da bi morale v povprečju na leto delati 40 dni več (ali do konca februarja), da bi zaslužile toliko kot moški (Eurostat, 2016a, 2016b).

Strategija Evropa 2020 priznava, da je za doseganje cilja 75-odstotne stopnje zaposlenosti žensk in moških v EU v starosti 20 do 64 let do leta 2020 potrebna enakost žensk in moških. Kljub vodilni pobudi EU z naslovom „Program za nova znanja in spretnosti ter nova delovna mesta“, ki priznava potrebo po krepitvi „prispevka žensk k formalnemu gospodarstvu“, pa v strategiji Evropa 2020 še niso jasno določeni celoviti ukrepi, ki bi se osredotočali na enakost spolov.

Vztrajne razlike med spoloma ogrožajo gospodarske priložnosti žensk in vplivajo na celotno gospodarstvo EU. Na ravni politike to povzroča primanjkljaj v smislu doseganja vključujoče in trajnostne rasti, kot je opisano v strategiji Evropa 2020.

Sklepati bi bilo moč, da nezadostni ukrepi za enakost spolov v strategiji Evropa 2020 trenutno pomenijo zamujeno priložnost. EU mora za doseganje cilja pametne, trajnostne in vključujoče gospodarske rasti izboljšati sedanje ukrepe za enakost spolov in uvesti nadaljnje.

Evropa do leta 2020 in v naslednjih letih

Ukrepi za enakost spolov lahko spodbudijo gospodarsko rast

Spodbujanje večje udeležbe žensk na trgu dela in večje zastopanosti pri študiju na področjih STEM lahko veliko prispeva k pametni, trajnostni in vključujoči rasti v EU. Študija kaže, da se z doseganjem enakosti spolov pri izobraževanju in na trgu dela na področjih STEM lahko zelo povečajo dolgoročne možnosti za rast v EU. Vendar pa to zahteva strukturno spremembo, ključno za pametno, trajnostno in vključujoče okrevanje po nedavni gospodarski krizi. To je potrebno za ponovno trajnostno rast gospodarstva EU ter v izogib tveganju stalnega poslabševanja blaginje in nizkih stopenj rasti.

Za trajnosten gospodarski razvoj mora Evropska unija takoj začeti vključevati načelo enakosti spolov.

EU si ne more dovoliti, da bi zamudila priložnosti, ki jih ponujajo ukrepi za enakost spolov. Brez odlašanja mora uvesti ukrepe za enakost spolov na ključna področja politike, da bi dosegla želen učinek na trajnostni družbeno-gospodarski razvoj in rast. Študija napoveduje višje stopnje zaposlenosti že do leta 2020, največji vpliv na udeležbo na trgu dela in BDP na prebivalca v EU pa srednjeročno (do leta 2030) in dolgoročno (do leta 2050).

Najnovejši načrti Evropske komisije so korak v pravo smer. Avgusta leta 2015 je namreč objavila načrt s ciljem oblikovati celovit predlog politike za večjo udeležbo žensk na trgu dela z izboljšanjem uskladitve poklicnega in družinskega življenja. Cilj je izvesti reformo veljavnih politik, povezanih z ureditvijo dopusta in prožnih ureditev dela, ki negativno vplivajo na zaposlovanje, plačilo in pokojnine žensk. Poleg tega je potrebnih več predlogov politike, ki priznavajo pomen vključevanja enakosti spolov (Evropska komisija, 2015a).

Z umestitvijo enakosti spolov v središče strategije za nadaljnje ukrepanje Evropa 2020 in drugih političnih reform, kot je evropski steber socialnih pravic, bo gospodarski sistem bolj vključujoč ter bo ženskam omogočil, da dosežejo vse svoje zmogljivosti in koristijo sebi in celotni družbi. To bi EU omogočilo, da doseže pametno, trajnostno in vključujočo rast.

Viri

European Commission (2015a), *Roadmap – New start to address the challenges of work-life balance faced by working families* (Evropska komisija (2015a), Časovni načrt: Nov začetek za reševanje izzivov usklajevanja poklicnega in družinskega življenja, s katerimi se srečujejo delovno aktivne družine). Na voljo na naslovu: http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2015_just_012_new_initiative_replacing_maternity_leave_directive_en.pdf.

European Commission (2015b), *Strategic engagement for gender equality 2016-2019*, Publications Office of the European Union, Luxembourg (Evropska komisija (2015b), Strateško sodelovanje za enakost spolov 2016–2019, Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg). Na voljo na naslovu: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/document/files/strategic_engagement_en.pdf.

European Institute for Gender Equality (EIGE) (2016), *Poverty, gender and intersecting inequalities in the EU – Review of the implementation of Area A: Women and poverty of the Beijing Platform for Action*, Publications Office of the European Union, Luxembourg (Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE, 2016), Revščina, spol in prekrivajoče se neenakosti v EU – pregled izvajanja na področju A: ženske in revščina v pekinških izhodiščih za ukrepanje, Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg). Na voljo na naslovu: http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/ti_pubpdf_mh0416244enn_pdfweb_20161208181320.pdf.

European Institute for Gender Equality (EIGE) (2015), *Gender Equality Index 2015 – Measuring gender equality in the European Union 2005-2012*, Publications Office of the European Union, Luxembourg (Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE, 2015), Indeks enakosti spolov za leto 2015 – merjenje enakosti spolov v Evropski uniji 2005–2012, Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg). Na voljo na naslovu: <http://eige.europa.eu/content/document/gender-equality-index-report>.

Eurostat (2016a), *Statistični podatki glede na spol*. Na voljo na naslovu: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_statistics.

Eurostat (2016b), *Statistika zaposlenosti*. Na voljo na naslovu: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics.

O študiji

Študija o gospodarskih koristih enakosti spolov je edinstvena na območju EU. Je prva tovrstna študija, ki uporablja zanesljiv ekonometrični model za ocenjevanje najrazličnejših makroekonomskih koristi enakosti spolov na najrazličnejših področjih, kot so izobraževanje, delovna aktivnost in plačila.

Splošni rezultati kažejo, da bi z večjo enakostjo spolov:

- do leta 2050 ustvarili od 6,3 do 10,5 milijona dodatnih delovnih mest, od katerih bi jih približno 70 % zasedle ženske,
- dosegli pozitiven vpliv na BDP, ki bi s časom še naraščal,
- do leta 2050 povečali BDP na prebivalca za skoraj 10 %.

Pri študiji je bil za oceno ekonomskih učinkov izboljšanja enakosti spolov uporabljen makroekonomski model E3ME. E3ME je empirični makroekonomski model, posebej prilagojen modeliranju rezultatov na ravni EU in držav članic.

Rezultati študije o gospodarskih koristih enakosti spolov v EU vključujejo naslednjih devet publikacij:

1. Pregled literature: obstoječi dokazi o socialnih in gospodarskih koristih enakosti spolov ter metodološki pristopi (*Literature review: existing evidence on the social and economic benefits of gender equality and methodological approaches*)
2. Pregledi EU in držav članic EU (*EU and EU Member State overviews*)
3. Poročilo o empirični uporabi modela (*Report on the empirical application of the model*)
4. Predložitev dokazov: informativni dokument o teoretičnem okviru in modelu (*How the evidence was produced: briefing paper on the theoretical framework and model*)
5. Predložitev dokazov: informativni pregled teoretičnega okvira in modela
- 6. Gospodarske koristi enakosti spolov v političnem okviru EU: informativni dokument**
7. Gospodarske koristi enakosti spolov: informativni dokument
8. Kako enakost spolov pri izobraževanju na področjih STEM vodi h gospodarski rasti: informativni dokument
9. Kako z odpravljanjem razlik med spoloma na področju delovne aktivnosti in plač prispevamo h gospodarski rasti: informativni dokument

Vse publikacije, podrobni rezultati študije in metodologija so na voljo na spletišču inštituta EIGE.

Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE) je središče znanja EU o enakosti spolov. Z zagotavljanjem posebnega strokovnega znanja ter primerljivih in zanesljivih podatkov o enakosti spolov v Evropi oblikovalce politik in vse ustrezne institucije podpira v prizadevanjih, da bi enakost žensk in moških postala realnost za vse Evropejce.

Več informacij:

Evropski inštitut za enakost spolov
 Gedimino pr. 16
 LT-01103 Vilna
 LITVA
 Tel. +370 52157444
 E-naslov:
 eige.sec@eige.europa.eu

<http://eige.europa.eu>
<http://www.twitter.com/eurogender>
<http://www.facebook.com/eige.europa.eu>
<http://www.youtube.com/eurogender>
<http://eurogender.eige.europa.eu/>

Urad za publikacije

ISBN 978-92-9470-030-8
 doi:10.2839/211605